

Μανούσος | Manousos

EL

Στο Σουφλί το παρελθόν είναι γεμάτο χρώματα και μυρωδιές. Τραβώντας ιστορίες μάθαμε πως το χτες υπάρχει πάντα στο σήμερα, και πως η μνήμη μας φτιάχνει όπως κι εμείς φτιάχνουμε τη μνήμη. Και, ίσως το βασικότερο, θυμηθήκαμε κάτι που ξεχνάμε συχνά, πως οι ιστορίες, οι μνήμες, οι ιδέες, το παρελθόν έχουν όλα πρόσωπο, πως σε

κάθε κοινωνική πραγματικότητα υπάρχουν άνθρωποι που δούλεψαν και δουλεύουν σκληρά, που βασανίστηκαν, που αγαπούν, που χάρηκαν, εν ολίγοις, που έζησαν και ζουν, πως, τελικά, η κοινωνία είναι άνθρωποι, τίποτα παραπάνω ή λιγότερο.

EN

In Soufli, history is full of colors and smells. Threading stories, we learnt that the past is always in the present, and that our memory shapes us just like we shape our memory. And, perhaps above all, we remembered something that we often forget, that stories, memories, ideas, the past, they all have a face, that in every social reality there are humans who worked and work hard, who struggled, who love, who felt happy, in short, who lived and who live, that, after all, society is people, nothing more, nothing less.

Άντα | Anta

EL

Δεν φωτογραφίζαμε τυχαία τα χέρια. Ήταν ένας χαρακτήρας που, από όποια γωνία κι αν τον παίρναμε, έβγαινε πάντα προφίλ. Τα γηρατειά είχαν παρέμβει αρκετά στο τελικό αποτέλεσμα, όμως εμείς μάθαμε για τους κόπους και τους πόνους που κρύβονταν στην αρχική εικόνα. Χέρια που έκαναν τα πάντα. Χέρια που έβγαζαν φωτιές στο κεραμαριό.

Χέρια που βουτούσαν στο βραστό νερό στο αναπηνιστήριο. Τα ίδια χέρια μάς τράταραν, μας εμπιστεύτηκαν, μας τραγούδησαν, μας αγκάλιασαν, δίνοντας φωνή, μυρωδιά και αφή στην βιβλιογραφία... Εν αρχή ην η άγνοια. Στην πορεία, χάρη στα κατάλληλα πρόσωπα, οι ορίζοντές μας μεγάλωσαν. Πλέον νιώθουμε ανεξαρτησία και σιγουριά γι' αυτό που κάνουμε. Η ενασχόλησή μας με το Σουφλί θυμίζει, τελικά, την εκτροφή του μεταξοσκώληκα □ μόνο που ελπίζουμε, στο τέλος, οι πεταλούδες να πετάξουν.

EN

We were taking photos of the hands on purpose. They were always a perfect profile picture, regardless of the camera's angle. Age had done a lot of editing to cover the labors and pains; yet we knew they were lying underneath from the start. These were hands that had done everything. These were hands on fire when carrying hot bricks. These were hands that had to feel the boiled water every day. The very same hands cooked for us, trusted us, sang to us, hugged us, giving thus voice, smell and touch to the bibliography... In the beginning, we knew nothing. Then we had our horizons widened, thanks to the right people. Now we feel independent and confident in what we are doing. Becoming involved in Soufli eventually resembles the breeding of silkworms; we hope, though, that, in the end, the butterflies will fly.

Γιώργος | George

EL

Το ερώτημα της γυναικείας φωνής – πόσο μάλλον της εκ Σουφλίου πορευόμενης – μοιάζει με ερώτημα που συνεχώς λανθάνει, μας αποφεύγει. Αυτή είναι η φωνή που, με κεράσματα και βλέμματα και ιστορίες μας αγκάλιασε – απο- και παρ- ουσία συνάμα. Κι αν τα βιβλία μιλάνε για το Σουφλί, σε ποιο ακριβώς Σουφλί αναφέρονται; Ποιες φωνές το διηγούνται; Συνειδητοποιώ πως αυτός ο

τόπος – σκόπιμα ίσως – καθλώνεται στο παρελθόν. Κι αν κάτι είναι αυτό το παρελθόν, είναι οπωσδήποτε ετεροκανονικό όσο και φεμινιστικό – είναι σπουδαίο όσο και απαίσιο. Αυτό αποκόμισα απ' το Σουφλί, αυτήν την έννοια του παραδόξου που όλες και όλα μας βαστάει.

EN

The question of woman's voice – let alone the woman of Soufli – seems to be an issue which constantly escapes, nay, evades us. This is precisely the voice which, through offerings and gazes and stories embraced us – absence and presence at once. And if books speak of Soufli, which Soufli are they referring to exactly? Which are the voices speaking? I realize now that this place is – intentionally perhaps – pinned to the past. And even then, if the past is anything, it is heteronormative as it is feminist; it is great as it is terrible. This is what Soufli taught me, this constant grip of the paradoxes arresting us.

Αναστασία | Anastasia

EL

Ανέβαιναν κάθε μέρα σκάλες που εμείς δύσκολα προσπεράσαμε. Κρατηθήκαμε από ξύλα που με κόπο βαστούσαν το ένα το άλλο. Εκείνες πετούσαν πάνω τους. Φτάσαμε στις κρεβάτες που στέγαζαν το φαγοπότι γενεών μεταξοσκώληκα. Έλειπε το μουρμουρητό για το οποίο είχαμε διαβάσει. Κανένα φύλλο μουριάς, κανένα σκουλήκι. Εμείς τα μουρμουρητά και τα γέλια τα ακούσαμε σε αυλές πιο στιβαρές. Ήταν λίγα, αλλά δυνατά, ακόμη μεταξένια.

EN

Every day they used to ascend these stairs which we were barely able to climb. We held on to wood that hardly kept itself together. Women used to fly up these stairs. We reached the beds where generations of silkworms had their feasts. The murmuring we had read about was missing. No mulberry leaf in sight, no worm. The murmuring and laughter we heard in backyards standing sturdily. They were few, but loud, still silky.

Νίνα | Nina

EL

Ως φεμινίστρια, το να γνωρίσω την εμπειρία των γυναικών σε μια τοπική κοινωνία είναι η πιο πολύτιμη ανάμνησή μου από το Σουφλί. Ακούγοντας τις χαρές, τα βιώματα και τις δυσκολίες που έζησαν οι γυναίκες, ήρθαμε κοντά τους ως ομάδα και γνωρίσαμε καινούργιες πτυχές της γυναικείας εμπειρίας. Και αυτές οι αναμνήσεις σημαίνουν πολλά περισσότερο, γνωρίζοντας ότι χάρη σε

αυτό το project οι μοναδικές εμπειρίες των γυναικών θα εκφραστούν, θα μοιραστούν και θα ακουστούν.

EN

As a feminist, getting to know the experience of women in a local community is my most treasured memory from Soufli. Listening to the joys and struggles the women experienced throughout their lives moved me, forging feelings of solidarity. And these memories mean so much more, knowing that thanks to this project the unique female experiences of the women will be voiced, shared and heard.

Αναστασία | Anastasia

EL

Επιστρέφοντας στο Σουφλί, αφήσαμε τα παιδιά του να ανακαλύψουν τις ιστορίες του παρελθόντος του. Κομμάτια των αναμνήσεων της παιδικής ηλικίας έγιναν θησαυροί σε ένα κυνήγι εξερεύνησης της εποχής των γιαγιάδων τους, των παιχνιδιών και των ανησυχιών τους, του ενθουσιασμού και των δυσκολιών

τους. Τα παιδιά άκουσαν αυτές τις ιστορίες από πρώτο χέρι, απορροφημένα ώστε να μη χάσουν ούτε λέξη. Ξέροντας το Σουφλί του παρόντος και πλέον, και την καθημερινή διαδρομή ενός μικρού κοριτσιού της δεκαετίας του 1950, τα παιδιά έπλασαν μια οπτική ιστορία με πραγματικές εικόνες του παλιού Σουφλίου και της πόλης τους, όπως την έχουν μάθει. Φεύγοντας, συνέχιζαν να ρωτάνε για το κορίτσι της ιστορίας – ήταν πραγματική;

Οι ιστορίες που μοιράστηκαν με τη νεότερη γενιά στο Σουφλί είναι και θα παραμείνουν κομμάτι της σειράς των podcast μας. Κάθε φωνή με μια διαφορετική ιστορία για να πει, μια διαφορετική πλευρά του Σουφλίου, κι όμως η ίδια πόλη. Κάθε φωνή ζητά ένα προσεκτικό αυτί μιας άλλης εποχής ή, ίσως και, τόπου, ενώ εξαπλώνεται και επιβιώνει στο παρόν.

EN

Going back to Soufli, we let its children discover the stories of its past. Pieces of childhood memories became the treasure in a hunt to explore the time of their grandmothers, their games and worries, their enthusiasm and struggles. The children listened to these stories first-hand, immersed, eager not to miss a single word. Familiar with Soufli in the present and now, with the everyday route of a little girl in the 1950s, they shaped a visual story with real pictures of the old Soufli and their town as they have come to know it. As they were leaving the room, they kept asking about the girl of the story – was she real?

The stories shared with Soufli's younger generation are and will remain part of our podcast series. Each voice with a different story to tell, another side of Soufli, yet the same. Each voice asks for an attentive ear of another time and, maybe even, place, as it spreads and survives in the present.

Γιώργος | George

EL

Τα εκπαιδευτικά εργαστήρια τα βρήκα πολύ πιο ενδιαφέροντα από τα ραδιοφωνικά επεισόδια, αν έτσι θα τα αποκαλούσαμε. Εξάλλου, αρχίζω κάπως να πιστεύω πως το να κατα-γράψουμε αυτές τις ιστορίες, είναι λιγάκι σαν να τις καθιστούμε χαμένες, νεκρές. Φαντάζει κάπως σα μια κατα-πάτηση του

δικαιώματός τους να μείνουν κρυφές και ανήκουστες. Με το ζόρι προσπαθούμε να τις τραβήξουμε στην επιφάνεια – μια επιφάνεια που μάλλον δεν τις χωράει.

Εστιάζω, λοιπόν, στις εντυπώσεις μου από τα εργαστήρια. Εκεί βρίσκω την έννοια της ιστορίας που ψάχνουμε. Τα μικρά ξέρουν πολύ καλά το παρελθόν τους, αλλά με χαρά και μια απίστευτη δημιουργικότητα έρχονται και το αναδιοργανώνουν. Ίσως κάποια πράγματα καλό είναι να χάνονται, δίνοντας, σταδιακά, χώρο στα καινούρια. Ίσως και όχι. Στη σχολή μας μαθαίνουν πώς το μεταμοντέρνο κίνημα εισβάλλει στην ιδέα μιας ενιαίας Ιστορίας και την διασπά σε μικρότερες, περισσότερες, αποκεντρωμένες ιστορίες και αφηγήματα. Νιώθω πως στόχος των εργαστηρίων μας αρχικά ήταν αυτός. Να διαιρέσουμε την Ιστορία σε ιστορίες – σε αυτά που το κάθε μέλος της ομάδας μας, κάθε μαθήτρια, μαθητής και μαθητό θα μπορεί να κατανοήσει και να επηρεάσει. Τα κολλάζ που τα μικρά μαθητάκια ετοίμασαν το έδειξαν αυτό. Στο κανονικό Σουφλί απάνω, κυριολεκτικά πάτησαν – και κόλλησαν – τις φιγούρες τους, τα χρώματά τους, τις υποθέσεις τους. Με ενέπνευσε με μεγάλη αισιοδοξία όλο αυτό.

EN

I found the educational workshops much more interesting than the podcast episodes. Besides, I'm starting to think that recording these stories is a bit like making them lost, dead. It seems somewhat like an infringement of their right to remain hidden and unheard. We try to bring them to the spotlight – a spotlight that probably doesn't want them there.

So, I will focus on my impressions from the workshops. It is there that I find the meaning of the history we are looking for. The little ones know their past very well, but with incredible joy and creativity they eagerly reorganize it. Then, maybe some things deserve to be lost, gradually giving way to new things. Maybe not. At uni they taught us how the postmodern movement invades the concept of a continuous History and breaks it into smaller, plentier, decentralized stories and narratives. I feel that this was originally the goal of our workshops. To divide History into stories – into those that each member of our team, each student, would be able to understand and influence. The collages that the little students prepared illustrated this quite well. On top of normative, canonical Soufli, they literally impressed – and glued – their figures, their colors, their assumptions. All this inspired me with great optimism, really.

Άντα | Anta

EL

«Τι θέλουμε να πετύχουμε;» – αέναο ερώτημα που είτε θα προηγούνταν κάθε σκέψης μας είτε θα την φρέναρε. Καθ' όλη τη διάρκεια του project, σχεδιάζαμε προσεκτικά κάθε μας κίνηση, από το ποιες ιστορίες θα μοιραζόμασταν με την νεολαία του τόπου μέχρι το πού θα βάζαμε άνω

τελεία στην αφήγηση κάθε επεισοδίου podcast. Ίσως ακούγεται υπερβολικό, ίσως και να θυμίζει αστυνομικές ταινίες – ωστόσο, όσο σημαντικό κι αν είναι το (κάθε) παρελθόν για το Σουφλί, δεν παύει ν' ανήκει πρωτίστως στις γυναίκες που το έχουν βιώσει και που επέλεξαν να το μοιραστούν μαζί μας. Ήταν, ομολογουμένως, μεγάλο βήμα για εκείνες να ανοιχτούν σε ξενομερίτες, πόσο μάλλον να μας εμπιστευτούν κάτι τόσο πολύτιμο όσο... η μνήμη τους.

Τα πολύτιμα πράγματα συνήθως είναι και εύθραυστα, ενώ απαιτούν λεπτούς χειρισμούς από ειδήμονες. Ακόμα δεν ξέρω αν ήμουν ειδική, γνωρίζω όμως πως αγάπησα βαθιά αυτές τις ιστορίες και τις πρωταγωνίστριές τους, και προσπάθησα να ενθαρρύνω τους νέους –εάν όχι να αγαπήσουν– να εκτιμήσουν την κληρονομιά τους. Τα εργαστήρια του Δεκεμβρίου δεν θα μπορούσαν να κλείσουν καλύτερα, καθώς μια έφηβη είπε «όταν επισκεφτώ τη γιαγιά μου, θα θελήσω να μάθω την ιστορία της πίσω από τις φωτογραφίες που έχει στο σπίτι». Η τέχνη του δράματος, λοιπόν, το αυθεντικό υλικό και η παρουσία μας, έφεραν το επιθυμητό αποτέλεσμα: το ενδιαφέρον για την προφορική ιστορία. Θα επιφέρουμε το ίδιο, και ακόμα περισσότερα, μόνο με ακουστικό υλικό, και μεν σε ευρύτερο κοινό; Όλη η διαδικασία παραγωγής του podcast έχει εξίσου συνοδευτεί από το προαναφερθέν επίμονο ερώτημα... άρα γιατί όχι;

EN

“What is it that we want to accomplish?” – the perpetual question that would either accompany or suppress our thoughts. Throughout the project, we would carefully plan every move, from which stories to share with the young people of Soufli there to where to put a semi colon in the podcast narration. This might sound an overstatement, might also give crime-movies vibes; yet much as important the past (of each one) is to Soufli, it never ceases to belong primarily to the women who lived (in) it and who chose to share it with us. Admittedly, it was a big thing for them to trust outsiders, let alone with something so precious as... their memory.

Precious things are often fragile as well, while calling for connoisseurs' special handling. I still don't know if I was an expert; what I know is that I loved these stories and their protagonists profoundly, and I tried to encourage young people to appreciate this legacy of theirs, if not to love it. The educational workshops in December couldn't have ended better, for a teenage girl said, “when I go to my grandma's, I will ask for the story lying behind her photographs”. The drama art, thence, along with the authentic material and our presence, produced the desired effect, i.e. the interest in oral history. Will we achieve this, and even more than that, only via our podcast series, let alone for a wider audience? Well, the entire podcast production is established on the aforementioned persistent question... so why not?

Μανούσος | Manousos

EL

Οι σκηνοθέτες και οι σκηνοθέτριες σπάνια εμφανίζονται μέσα στο έργο τους, κι όμως η ταινία θεωρείται δημιούργημά τους. Έτσι κι εμείς, σκηνοθετώντας σε podcast τις ιστορίες που ακούσαμε στο Σουφλί, παίξαμε με αυτή την παρουσία στην αφάνεια, κόψαμε, ράψαμε, επιμεληθήκαμε, προσπαθώντας κάθε φορά να αναδείξουμε τις λέξεις των γυναικών

αλλά ταυτόχρονα γνωρίζοντας ότι το τελικό αποτέλεσμα θα είναι, αναπόφευκτα, δικό μας. Παιχνίδι με ουσία, γιατί σκοπός μας ήταν και είναι να ακουστούν αυτές οι φωνές που έχουν πολλά να πουν. Κι αν δεν καταφέραμε στα επεισόδιά μας να περάσουμε τον εμπειρικό πλούτο των συνεντεύξεων, ίσως κερδίσαμε αν μοιραστήκαμε κάτι από τις ιστορίες που φτιάχνουν την πραγματικότητά μας, μέσα και έξω από το Σουφλί. Μια πραγματικότητα που μάλλον χάνεται.

EN

Film directors are rarely seen in their work, and yet the film is considered their own creation. Thus we played, directing the stories that we heard in Soufli into a podcast, with this presence in invisibility, cutting, gluing, editing, trying each time to bring out the women's words but at the same time knowing that the final result will inadvertently be ours. A game of importance, because our goal was and is to make these voices, which have so much to tell, be heard. And if we didn't manage to get the experiential wealth of the interviews across in our episodes, maybe we have won if we have shared something of the stories that make up our reality, within Soufli and out of it. A reality that might be fading.

Νίνα | Nina

EL

Οι συνεντεύξεις έδωσαν τη θέση τους στη δημιουργία των podcasts. Το μοντάζ και η δημιουργία των podcast ανέδειξε τη συνεργατική πλευρά του έργου κατά τη γνώμη μου, αφού δουλέψαμε ως ομάδα σε κάθε βήμα και οι αποφάσεις ελήφθησαν από κοινού. Επιπλέον, το podcast έφερε στο προσκήνιο την πολλαπλότητα της βιωμένης

εμπειρίας, όπως περιγράφεται από τις διαφορετικές φωνές που ακούστηκαν. Συνολικά, καθώς το project φτάνει στην ολοκλήρωσή του, το πιο σημαντικό για μένα ήταν η ευκαιρία να έρθω σε επαφή με τις γυναίκες μιας τοπικής κοινότητας, οι οποίες μοιράστηκαν τη δική τους πλευρά της ιστορίας - δημιουργώντας έτσι μια «θηλυκή» ιστορία του Σουφλίου. Επιπλέον, ήταν μεγάλη τιμή να συνεργαστώ στενά με τις καθηγήτριες του τμήματός μας καθώς και με τα συνάδελφά μου, που έκαναν κάθε κομμάτι αυτής της εμπειρίας αξέχαστο!

EN

The interviews gave their way to the creation of the podcasts. The editing and creation of the podcast highlighted the collaborative side of the project in my opinion, since we worked as a team every step of the way and decisions were taken jointly. Furthermore, the podcast brought to the fore the plurality of lived experience as described by the different voices heard, which demonstrated the advantage of the podcast form for bridging different stories and experiences. All in all, as the project reaches its completion, the biggest take away for me was the chance to meet the women of a local community, who shared their own side of history- thus creating a herstory of Soufli. Moreover, it was a great honor to work closely with the professors in our department as well as with my excellent colleagues who made every bit of this experience unforgettable!